

**Besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve
aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Universiteit
Antwerpen' in Antwerpen en Edegem**

DE VLAAMSE REGERING,

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, artikel 5.6.8, § 1, tweede lid, en § 2, tweede lid, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2017.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 2018 houdende nadere regels voor de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden.
- Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 1.3.1.1, §1, eerste lid, gewijzigd bij het decreet van 24 juni 2022.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstanties en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 1.3.1.1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, gewijzigd bij het besluit van 25 november 2022.

Vormvereisten

Volgende vormvereisten zijn voldaan:

- Op 24 mei 2018 heeft de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) advies gevraagd over het voornemen tot voorlopige aanduiding van het gebied als watergevoelig openruimtegebied.
- Het advies van het college van burgemeester en schepenen van Edegem werd gegeven op 11 juni 2018.
- Het advies van het college van burgemeester en schepenen van Antwerpen werd gegeven op 29 september 2018.
- Het planvoornemen is onderworpen aan een milieubeoordeling. De kennisgeving voor het plan-MER werd door de Dienst Mer volledig verklaard op 9 juli 2018. De terinzagelegging vond plaats van 30 juli 2018 tot en met 30 augustus 2018. De richtlijnenvergadering vond plaats op 10 september 2018. De richtlijnen voor voorliggend MER werden door het kenniscentrum MER van het Departement Omgeving betekend op 25 oktober 2018.

- Het planvoornemen is onderworpen aan de watertoets, die deel uitmaakt van de milieubeoordeling.
- Het planvoornemen is onderworpen aan een verscherpte natuurtoets die deel uitmaakt van de milieubeoordeling. Voor het planvoornemen is geen passende beoordeling vereist.
- Het planvoornemen is onderworpen aan de Ruimtelijke Veiligheidstoets (RVR). Het Team Omgevingseffecten van het Vlaams Departement Omgeving heeft in haar standpunt van 23 februari 2023 aangegeven dat het opstellen van een RVR niet vereist is.
- De Vlaamse regering heeft het watergevoelig openruimtegebied Universiteit Antwerpen in Antwerpen en Edegem voorlopig aangeduid op 5 mei 2023.
- De voorlopige aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied Universiteit Antwerpen in Antwerpen en Edegem werd onderworpen aan een openbaar onderzoek van 6 juni 2023 tot en met 4 augustus 2023.
- De CIW heeft over de voorlopige aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied Universiteit Antwerpen in Antwerpen en Edegem het advies ingewonnen bij de instanties, vermeld in artikel 5.6.8, § 2, eerste lid, van de VCRO.
- De CIW heeft een informatie- en inspraakvergadering georganiseerd in de vorm van een infomarkt in het Cultureel Centrum van Aartselaar (15 juni 2023).
- Tijdens het openbaar onderzoek werd advies ontvangen van de stad Antwerpen, de gecoro van de stad Antwerpen, de gemeente Edegem en de provincie Antwerpen. Daarnaast werd 1 bezwaar ontvangen.
- Het team Omgevingseffecten van het Vlaams Departement Omgeving heeft het plan-MER goedgekeurd op 21 mei 2024.
- De CIW heeft via schriftelijke procedure kennis genomen van de bezwarenverwerking, rekening houdend met het goedgekeurde plan-MER, en formuleerde op 24 mei 2024 een voorstel tot definitieve aanduiding op basis van de criteria, vermeld in artikel 5.6.8, § 1, tweede lid, van de VCRO.
- Het advies 76.855/16 van de Raad van State, gegeven op 5 juli 2024, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Het gebied 'Universiteit Antwerpen' maakt deel uit van het Benedenscheldebekken en ligt in de vallei van de Kleine Struisbeek.
- Het gebied 'Universiteit Antwerpen' heeft een oppervlakte van 12 ha en is volledig onbebouwd. Het ruimtegebruik wordt gekenmerkt door een vijver, bos en weilanden. Op perceel 44B werd een onderzoeksofstelling, Ecotron genaamd, van de Universiteit Antwerpen opgericht. De opstelling werd gebouwd op poten zodat het gebied verder kan overstromen. In de omgevingsvergunning, die beperkt is tot 20 jaar, werd als voorwaarde

opgelegd om het maaiveld op die locatie 50 cm af te graven zodat het reliëf later kan aansluiten bij het door de waterloopbeheerder verder in te richten buffer- of overstromingsbekken in het gebied.

- Het gebied is volgens het gewestplan Antwerpen gelegen in bestemmingen die bebouwing mogelijk maakt, met name universiteitspark en gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.
- Een groot deel van het stroomgebied van de Benedenvliet/Grote Struisbeek is door de sterke verstedelijking onderhevig aan overstromingen. Het gebied 'Universiteit Antwerpen' wordt doorkruist door de Kleine Struisbeek, een waterloop van 2de categorie. Het gebied werd op 4 november 2014 door de Algemene Bekkenvergadering Benedenscheldebekken als signaalgebied aangeduid omwille van de grote tot middelgrote overstromingskans en de ligging in een valleigebied dat reeds ernstig te kampen heeft met wateroverlast.
- De Vlaamse Regering keurde op 31 maart 2017 het ontwikkelingsperspectief goed voor het signaalgebied 'Universiteit Antwerpen' om het waterbergend vermogen van het gebied te kunnen behouden.
- De kaarten van de overstromingsgevoelige gebieden tonen voor vrijwel het ganse gebied een kleine tot middelgrote overstromingskans. Vrijwaring van het gebied voor verdere bebouwing is aangewezen en ondersteunt de uitvoering van acties uit het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 ter realisatie van bijkomende waterberging.
- Er bestaat een conflict tussen de verdere realisatie van de bestemming en de belangen van het watersysteem.
- Voor het gebied en de omgeving is er geen ruimtelijk uitvoeringsplan in opmaak noch voorzien op korte termijn. Om het gebied voor verdere bebouwing te vrijwaren, is een aanduiding als watergevoelig openruimtegebied in uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening aangewezen.
- Het grafisch plan met de aanduiding van het gebied dat met dit besluit definitief wordt aangeduid als watergevoelig openruimtegebied is opgenomen als bijlage I bij dit besluit. De toelichting en motivering is opgenomen in de toelichtingsfiche die opgenomen is als bijlage II bij dit besluit.
- De aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden vrijwaart overstromingsgebieden en ondersteunt hiermee de doelstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen om het fysisch systeem structurerend te maken.
- De aanduiding als watergevoelig openruimtegebied is in overeenstemming met het ruimtelijk principe in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen om het fysisch systeem te beschouwen als ruimtelijk structurerend. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken. De vallei van de Struisbeek, onderdeel van het Benedenscheldebekken wordt door de aanduiding als watergevoelig openruimtegebied gevrijwaard van bebouwing en kan verder ontwikkelen op basis van de fysische karakteristieken als waterrijk gebied.

- Het planvoornemen is onderworpen aan een milieubeoordeling. Er worden geen significante negatieve effecten op de leefomgeving verwacht. In het plan-MER worden geen milderende maatregelen noodzakelijk geacht.
- In het gebied is geen beschermd erfgoed aanwezig. Uit de milieubeoordeling blijkt dat er geen significante effecten te verwachten zijn voor het aspect landschap, onroerend erfgoed en archeologie.
- Rekening houdend met de kenmerken van het plan, de omgeving en de uitgevoerde analyse kan geoordeeld worden dat het plan geen risico inhoudt op het veroorzaken van significant negatieve effecten op de aanwezige Habitat- en Vogelrichtlijngebieden of Bijlage III soorten van het Natuurdecreet. Voor de voorliggende aanduiding moet geen passende beoordeling worden opgemaakt. Een verscherpte natuurtoets is niet vereist.
- Het gebied ligt binnen de consultatiezone van Agfa Gevaert Wilrijk. De externe risico's van de desbetreffende Seveso-inrichting is bekend bij de administratie én er is voldoende afstand tussen de Seveso-inrichtingen enerzijds en het aandachtsgebied anderzijds. De inplanting van nieuwe Seveso-inrichtingen is volgens de voorziene stedenbouwkundige voorschriften uitgesloten. Het opstellen van een RVR is niet vereist. Die beoordeling blijkt uit de RVR-toets van 23 februari 2023.
- De Vlaamse Regering neemt akte van het gunstig advies van de provincie Antwerpen en van de stad Antwerpen en de gemeente Edegem.
- De Vlaamse Regering neemt eveneens akte van de stelling in een bezwaar dat het dossier, in geval geen aanpassingen worden doorgevoerd, vatbaar zal zijn voor beroepschriften bij de Raad van State. De Vlaamse Regering bevestigt de bestaande beroepsmogelijkheid die inderdaad is voorzien in de regelgeving.
- In de hiernavolgende paragrafen wordt ingegaan op de bezwaren, opmerkingen en adviezen die werden ingediend tijdens het openbaar onderzoek. De bezwaren, opmerkingen en adviezen zijn ten behoeve van de leesbaarheid omkaderd en genummerd en worden gezamenlijk behandeld voor zover ze een gelijkaardige en gelijklopende inhoud hebben of over hetzelfde onderwerp gaan. Aanpassingen die worden doorgevoerd op basis van de bezwaren, opmerkingen en adviezen worden specifiek vermeld bij de bespreking van de gegroepeerde bezwaren, opmerkingen en adviezen. Er zijn geen bezwaren, opmerkingen of adviezen die aanleiding geven tot aanpassingen aan verordende of niet verordende delen van het plan.

Bezwaren, opmerkingen en adviezen die niet leiden tot aanpassingen van het plan

1. In een bezwaar wordt gewezen op de ruimere overstromingsproblematiek in de vallei van de Kleine Struisbeek wat impact zou moeten hebben op de aanduiding.
2. De gecoro van de stad Antwerpen vraagt om het gebied uit te breiden en de overzijde van de Kleine Doornstraat ook mee op te nemen gezien de overstromingsgevoeligheid.

3. In een bezwaar wordt voorgesteld om percelen C48F en C48M uit te sluiten uit de aanduiding, aangezien deze reeds gelegen zijn in het signaalgebied met bouwvrije opgave.

De Vlaamse Regering beantwoordt deze bezwaren en opmerkingen door te verduidelijken dat het signaalgebied aan de Kleine Doornstraat in het GRUP Vallei van de Benedenvliet/Grote Struisbeek een openruimtebestemming heeft gekregen en dat het gebied aan de overzijde van de Kleine Doornstraat op het gewestplan bestemd is als 'parkgebied'. De Vlaamse Regering heeft dus reeds eerder initiatief genomen om in het ruimere stroomgebied ruimte voor water te vrijwaren en een bijkomende aanduiding als watergevoelig openruimtegebied is vanuit de waterproblematiek niet vereist.

Bovendien wordt verduidelijkt dat de ligging in een signaalgebied inderdaad aan de basis ligt van de aanduiding als watergevoelig openruimtegebied om de waterproblematiek aan te pakken. Delen van beide in het bezwaar genoemde percelen hebben een middelgrote kans op overstromingen.

Deze adviezen, opmerkingen en bezwaren geven geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

4. In een bezwaar wordt gevraagd om de aanduiding te herbekijken omwille van de beknotting die het legt op het gebruik van de gronden en de minwaarde die eruit voortvloeit.

De Vlaamse Regering bevestigt dat de aanduiding als watergevoelig openruimtegebied gebruiksbeperkingen kan inhouden omdat het gebied bouwvrij wordt gehouden om de waterproblematiek aan te pakken. Omwille van deze gebruiksbeperking is voorzien in een schadevergoeding. Op de website van het Departement Omgeving is concrete informatie opgenomen over de praktische regeling inzake vergoeding.

Dit bezwaar geeft geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

5. De gecoro van de stad van Antwerpen en de Universiteit Antwerpen vragen om ook in de toekomst nog onderzoekopstellingen te kunnen opzetten in het gebied. Er wordt op gewezen dat op deze gronden de uitoefening van het maatschappelijke doel (onderzoek en onderwijs) niet meer uitgeoefend kunnen worden.

Daarnaast wordt gesteld dat tijdelijke constructies/activiteiten op de onbebouwde delen, dewelke geen impact hebben op het overstromingsgevoelige karakter van het gebied, zoals bijvoorbeeld het tijdelijk opstellen van een tent naar aanleiding van een evenement op de campus) in het gebied, verboden worden.

De Vlaamse Regering bevestigt dat de stedenbouwkundige voorschriften toelaten om onderzoekopstellingen door universitaire instellingen toe te laten, vermits die kunnen worden beschouwd als van werken van algemeen belang. Voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht en de waterbeheersfunctie van het gebied niet

worden overschreden is het daarmee mogelijk om gemotiveerd af te wijken van de voorschriften voor het (her)vergunnen van onderzoekopstellingen. Tijdelijke constructies blijven eveneens mogelijk indien zij voldoen aan de voorwaarden in het vrijstellingenbesluit, aangezien de aanduiding niet inhoudt dat het gebied beschouwd wordt als ruimtelijk kwetsbaar gebied. Verhardingen en gebouwen zijn dus niet toegelaten.

Deze bezwaren, opmerkingen en adviezen geven geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft en op de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011, wat de bindende bepalingen betreft.
- Het koninklijk besluit van 3 oktober 1979 houdende de vaststelling van het gewestplan Antwerpen, en latere wijzigingen.
- De richtlijn 2000/60/EG van het Europees parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid.
- De richtlijn 2007/60/EG van het Europees parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. Het gebied 'Universiteit Antwerpen' in Antwerpen en Edegem wordt definitief aangeduid als watergevoelig openruimtegebied.

De normatieve delen van dit besluit zijn hierbij gevoegd als bijlage:

1. bijlage I, het grafisch plan

De niet-normatieve delen van dit besluit zijn bijgevoegd als:

1. bijlage II, de toelichtingsfiche
2. bijlage III, het plan-MER

Artikel 2. De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

Bijlage I. Verordenend grafisch plan

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Universiteit Antwerpen' in Antwerpen en Edegem.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage II. De toelichtingsfiche

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2027 houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Universiteit Antwerpen' in Antwerpen en Edegem.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage III. Het plan-MER

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 houdende de definitieve aanduiding van het watergevoelig openruimtegebied 'Universiteit Antwerpen' in Antwerpen en Edegem.

Brussel, 19 juli 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR